

Enigma

Page 49

ԱԴՐԵՆԱԼԻՆ ՄԻՋԻՆ (29 Վ ՈՅԵ ՄԻՋԻՆ)

1854

ԱՐԱՐԱԿԱՆԴԱՎՈՐԻՆ, ԳՈՅՔՆԵՐԵՐԻ ՏՐԱ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇԽԱՆ ՎՐԱՅԻ ՎՐԱՅ ՄԱՐ ԽԱՐԵՐՈՒԹՅԱՆ ԲԵՐԵՐԻ — ԽՈՐՎԱԴ ԳԱՎԱՎԱԾԻ. — ԴԻ ԽԵՐԵՐԱՆ ԽԵԽԵՐԵՆԻ ԵՎ ԵՎ Ա ԴՐԱՆԵՐԻ ՎՐԱՅ ՎՐԱՅԻ ՎՐԱՅ

UNIVERSITY

ԳՐԱԴԱՐԱՆ, 11 ԿԵԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԸՄԱՅՅԻ ԵԲՆ առաջնորդ հրատարակուած Յա-
ւելուածով մը արդէն ծանոցած ենք, որ ամսոց
շին մայրաքաղաքին մէշ, Աւագիոյի, Գաղղիայի ու
Անդրիայի մէշ գրուած նոր գանձակցութիւնը սա-
րագրուեցու: Խայր աս նշանաւոր զանձակցու-
թեան վրա Գաղղիայի լրագրու մէկ քանի բար հըր-
գուծութիւնները հնատեց կը գնենք:

բարենաց մեռ Արքակակցութեան մը մ.ջ մասն
Գյուղենէն սկսեալ թշնամութիւններուն սահման
մու, չափ մը կը դրուի, և թշնամուն իրեն երկրուն
մ.ջ տրուած հարաւաններն (ու, կատարուած յաղ-
թութիւններն) որոշք կ'ըլլան Արքան ճշմարտու-
թեամբ կը նայ լուսեիլ թէ պատերազմն Աւորից կը
կողմանէ Առափ դէմ հրատարակուած, և Խաղա-
գաթեան ժամանակն ալ առող առելի ճամփեցած է,
անմանի խաղաղութեան մը, որն որ պարունակուած է
անկեղծ ու թիան և տեսական թեան ամէն երաշ-

խաւորութիւններով, զօրոնք մի միայնԱռաջապահի
տէարացուցու մը իրեն էրնայ տալ:

‘Հայութեա շատ մէկ թղթակիցը Փարփազն ամսոց էին առնելք կը գրէ’:

Ունչ լրացրին մարդարկեալիքն գուշակութեամբ՝ մը ըստ ծի համաձայն՝ Աւոարիս տուուքին ուր արծիները գաղղիական ործիներուն և՛ւ որիս որ մասցընէն, պայմանը յարձակողութան պատերազմի մէջ արձւամունքն աւելութեանց հետ պիտի միանայ, եւ այ ալ հետեւու պայմաններով՝ օջախնութեամբ մէջամատ ամեն ամեն գործադրութիւնները լինըններէն (արևատեան տէրութիւններէն), ինչպէս արդէն առաջըն եղանակները կը պահանջէն, երբ ամեն երաք ի կափութիւն մնան. բայց ասոնք ամենեւ ին արգելը պիտի որ չի ընթեռն զօրաց օգնական գնդեր խրկուելու, եւ դարձուն ըլլալը արշաւութիւնն համար պէտք եղած ուրիշ պատրաստութիւնները հոգալու, որոնք յառաջնորդներ աւելի զօրուուր միջացներով ի գործ պիտի որ զրաին ոչին միջացն արևատեան աէրութիւնը՝ Աւոարիսի ձևուուութեամբ. Ուստաց կայսեր առջեւ, որ իսպանութեան վերջնագիր մը պիտի դնեն: Ամէնէ ասիկա անպայման ընդունուելու շըլլոյ ան ատեն ըւստիքա ալ իրբեւ պատերազմազ տէրութիւնն օրու սառանանի դէմ կ'ելլէ: Նոր թէ ուժմինները, թէ արկածեւ, ի շնորհ Աւոարիսից, անուարակցոյ շատ շափառոր պիտի ըլլան, պայտ ամենայնին, ոյլ միջյան ան ըօրս երաշխառութիւնները չեն, զօրնու նոյն իսկ Աւոարիսն կ'երեւայ թէ մէկդի թոյլ տուած ըլլայ: Բայց գետ ի մերձուած ծանօթ չեն: Հաս եւ Ծնդ զիստի մէջ տեսնուած պատրաստութիւններուն դարով՝ հակարգական շուփով, յօտաւ կը տարուին: Եմէն օր, ի մէջ այլց, 2000 զինուորի համար 60 զօրուուրքիթ (baraque) կը շնորհ կը պատրաստի, ու տեսուած մը մէջ բարձր խրճիք բանակը զօրանայի մէջ մասն կ'ըլլաց, պայուսէն ինչողէն որ հայ (Փարիդ) Արէսի գալահն վրայ եղած ըլլար, որով հանգարատութեամբ կը նանան սպասուել խնճաւու պայտի տեսուալիքն: Սեւաստուիթի կամուրու կամ բնիքակամ զրաց գնդէն բառիներ Փարփազէն դեռ կ'անցնեն, զուարթացուցիչ երաժշատամեամբ մ'ու: Ի թիւնց պատերազմական հագուստուուքը, եւ ամենէն աւելի զինուորական կարմիր գուանինին աչքի կը զարի: Այսօր օստանէն եկած 48երարդ կ'ոգին քանի մը բաքինները ծառու դնիներուն (Պատշաճութեան) վրացէն անցան:

— Եւսոյ հին հռատ զայ Առևսաց գետպան՝ Կորացորդի իշխանը մէծ ախտո Կացսեր քով երկաւ ժամ՝ անկազգութիւն ունեցաւ, որուն հետեւ ութիւնն աւելու որ նոյն գետպանն անբարույց էլ պ ի պետք ըստրդ առը հանդակ մը հանեց :

— Ո՞յսքարտպութիւն վաճառ ականոց ու տարագուրծներու մոլով վաճառականութեան պաշտուածանին աղջրասպիր ուղղեց, որուն մէջ Հետեւ եալ կարգապատճիւնները՝ Դատուքի իշխանութեանց հետ աւարփական վաճառականութեան հանոր

բազմութիւն կը ցուցուին ։ Ա. Դանուրի շոգենաւաց
ընկերութիւնը պարտավոր սկսու ան ամեն ռէս սե-

բուն վասար հատուցանելու, ուր որ կը ցոյցի, որ
կամ ընկերութեան եւ կամ իր անդամներան զա-
դաղութիւնը պատճառ եղած է որ վաճառականնե-
ցը իրենց վաճառքի բան կամ ուշ հասնելով կամ
փօխադրութեան առաջանանքով վաս կը տա-
նի : Բ. Օրչովայի քաջ Դանուբին յատակը խորանե-
ցուի : Ա. Հոն ջրամաք կամ շոգեհառք դրսուի : Հեր-
մոնշտառներ եւ կամ Քրոնշտառն դեպ ի Ալբա-
քիսի սահմանը պիրագնաց ճամբար որ շինուի : Գ.
Կանուքի իշխանութեանց մէջ սարհանակակի կայս-
րանիցը թէ իրարու եւ թէ կշունքարական թղթա-
տար սուրհանդակներուն հետ կորդառորդաց եղա-
նական հաղործնին : Ե. Մոլուսիսի ու Վալյարիսի
մարսի կարդը և զանակառուուի : Զ. Վեստրիս-
կան վաճառականները պարուք պահանջնելու նկատ-
մանի առնենեան հպատակաց հետ հաւասար ը ընան-
կան : Աւարիական հպատակաց աւելի գիրքաւ ու շուա-
շը վաճառառութեան (առէ առն պարուելով ծափեւ-
լու) մէտ ոթ արուի՝ Դանուբի իշխանութեանց մէջ
շրջանաձառութիւնը յատաջ տանելով : Ը. Մեր-
ժիսիսի մէջ մասնաւոր վաճառականներին դատա-
տանարան պարուի, ինչպէս որպէս քրէ ու Կ. Ոլոխի կամ :

ՊԱՏԵՐԱԳԻ ԼՐԵՐ

Եւստան Յիշ Պերլինի վայոցն հետեւեալ հեռագահուն լուրջ մայրագաղաքս հասած էր:

աւարորութ, Յ Դեկտեմբերի Ս Ենշքը լ է Հ-
խանը շայեմիւրի 27/ն կը ծանուցանէ թէ, թշնա-
մուն Ա և աստվածի գնդակինութիւնը կը շարունակէ,
ըստ միշտ տկար եղանակաւ, եւ զբեմէ առանց
կորուսա մը կամ վետա մը մեզի հանցընելու, Կը
տեսնենք որ ինք իր դիրքը կ'ամրացընէ եւ նոր մարտ-
կոցներ կը կանգնէ, որոնց որ կրակը գետ շկառաւ, :

— Հայուսանոցի Նշյալքերը 29թ կեսօրէն եղաց
ժամը 2թն կը գրեն, որ Նշյա ատենապ հնդկ թշնամի
շոգենաւաճեր Օչաքովին գեպի նաւահանգիստը կ'ա-
ռագասաւէին, որովհեաեւ, աջըզակ հով մը շոգ շցն
դրդութիւնը աւելորդ ըրած էր : Վակյինն ընտեկիչները
վիսու մէջ էին, թէ գուցէ այն նաև երուն դ ալլուսով
նաև աշխանգիստը պաշարնեան վիճակի մէջ հրատարա-
կերը համար եղած ըլլըց : — Օսեանայի ակնու-
թիւնները նորեն փօխութեան եւ թնդանօթաձիգ
զորքը ամեն որ վիճուորական կրթութիւն ընելու մէջ է :

— Դաեւակումքերի 1թն Մարսինցեն հետագրով
կը ծանօթացնեն թէ նեռա բառած շոգ է նաև ը հա-
ռու, որուն կառաւակնուորուսն բերած բերքը մին-
չեւ Նշյակերի 20, ու նորմէնն բերածները մինչեւ
Նշյակերի 18Ը կը համենին : Թէպէտ եւ Ա. որոց
մէջ լուր տարածուեցաւ, թէ Նշյամքերի 13թն մէջ
սպանիրազմ մ'եղած ըլլըց, բայց աս բանս անհիմն
է : Բոլոր բովանդակ եղածն առ է, որ Խուսերը
Նշյակերի 12թն գեշերը յարձակած էն ո. 300
չորսու կորսուսի ետ վանուուած են, ինչ Գալուստ

մեակն վարդոցին մէջ տեսական աստածած արա-
բութեան երեք երեւակի վարդապետերը՝ Փէրրոնե,
Գաւազիւ ու Ծօնօներ:

Յարդիմականութիւնը ծածուկ է : Բայց յայսին
է թէ իրենց նպաստին և՝ քահանացապետական
հրաժարակին զանազան յօդուածները կորպոր՝ ո-
րոնց մէջ Անգլիա յղութեան նկատմամբ էկեղե-
ցայ վարդապետութիւնը կը մեկնար, և անոնց վրաց
մինչեւ : Սաքը ամեա Են որաւուանուոր ընուռա ան
հարդիւնաշները կորպաւ կարգադր կու առե վճռոցն
յօդուածները, որու ամեն ժապավականը սրբակակ մը
ամեն : Եսփիկոպատմները իրենց յարդիմականութիւնը
կը լին, իրենց որաւշամ և հարկաւոր երեւցան
թիւնութիւնները կը խեցրեն և իրենց տարկու-
թիւնները կը լացացցուն : Խսուռածարմանները ու-
զաւծ մեկութիւնները կու առն, և զած առաջնոր-
կութեանց կը պատասխաննեն, եւ ան ծրագրոյն ոգբն
ու մրտքը կը լացացցուն : որաւն որ ըստ մէծի մասին
քարնարի հարդիւնաշները գահերեցան մետքը եղած
մասնաւորութիւնները մէջ իրենց գործակից եղած են :

Ալստի որ վճարդիք՝ Խոփնկապոսաց վեճը լմին-
նալուն պէս՝ Ա Հօրդ գահէերեցաւ թէ ամերը ժօղուած
ժօղովքի մը մէջ կարդիտեալերուն պիտի հաղորդուի :
Առ արանիուրութիւնը ունիկ աւելի ստոյդ կ'երեւոյ,
որ ինչպէս գիտենք, Կարդիտեալերը երախկառուակնն
ժօղովքին ներկայ չեն, եւ ասիէ կընոյ մակաբերութը
թէ անժնոյ մուսաւոր ժօղովք մը պիտօնը բնին :

Առաջեւմին պաշտոն քառերավ սկսած առհման գրութեամբը, որի որ անցեալ ասրինց համար էր ի մը Հասաւատեր որն որ Առկարտ մարապրատկան քաղցր է օգու շեր ։ Նոր գաւառը եղելք եղիսկազմական թիմերի կը կուլմանի, ոյսինքն է՝ Առկարտ։ Առկա և Հայոցացքը ։ Առկարտ որ պրեգիսիոն Համատուեցաւ իր առջի եղիսկազմականը, որն որ մարապրատկան պատճի առաջ էր ամբան և ուժեալ մեջ Վագեշ Քայլան Հ., և նոր կազմուած կանոնիկուաց Շորովի մանդի եւ 1200 Ժամանակը առելի է։ Հայաքուղար քին թե ենին եղիսկազմա դրաւեցաւ Ապրումինի կանոնիկու Գեր ։ Խօնանու Ելքոփ, որ որ 1810 թ Մարտին ծնած է ։ Իր ամենաանհատ բազազն է Առ տիստի մեջ իշխանութեան Առողջապահութ քաղաքը ուր 5000 ուզգութան Հայ կը ընտինի, եւ որոնի բաւործութեամբ տակ հաջ 180 ժամանակապեսու թիմեր կայ ։ Առիշա գեր կանոնիկուաց ժապահը եւ եպիսկոպոսի պարունակութիւնը, մեծափառ կայուր առոր 10,000 դիրքին մն ար կապեց ։ Արքարք ամենին, այսինքն

բանը լրիւնաց: Մեծափառ կայութ Աթէննոցի արքեպիսկոպոսին Հայութ՝ զայտած առանձ յանձնած էր, որ Աթէննոցի հետ խառապէցի: Բաները շատ յառաջ զայտում են, ուստի շատ չ' ու յանձնար Աթ առինձն իր զայտնա որպէսին կը լրիւնցինէ, որպէս կարդ մը պիտի որ Հայութուուի: Եւ ան ամեն բան պիտի որ ֆիւսի, ու ունիք Կերևնանիայի գաշտուուրան թէ եւսոց մէջ 1495-ին: Փրեգերիկան դ։ կայութէն սկսեալ, մինչեւ 1783 Յունիքի կայութ Հայութուուան մէջ էլու:

ԵՊԱՆԻ

ՄԵՐՄԱՏԻ ՆՎՅՈՒԹԵՐԻ 2155 պրուած լրերը կը
ծանալցանեն, որ նոյն օրուան աւագանձավային
խառն մէջ կտիարթենեց յոցներ է, թէ Սորբե-
տոյի ժարդը կանք կոնչըշըմ՝ վերըն քաղաքական
յազմներն յաւագ ասնեցու օդնուկան ու նպաստու-
ար եղած ըլլալով, պաշտօնեաց ընթարուած ասենք,
առ պայմանը գրած էր, որ աւագանձ որոշին ըստու-
շն եօքին անմիջապէս ուաշոնը թող պիտօք առց-
թագուշին ու պայմանն ալ ընդունած է, եւ թոքին
այ հիմն կը հրաժարի և թաղուհեցն կը թաղա-
որ կը պատասխանառու պրատուեան ընտրէ, եւ
թիր իբրև ուսկածան՝ պիտաց Շեազմանք քաղաքայի
մը ննոց կը բարձաց՝ եր յայտուալութիւնը մէծ

— 11. Երշի լըերը յայտնի կր դրոցին որ մէքը յիշուած Կափորթերսի հրածարիլու մէկ հնարք մըն էր, որպէս զի առով կարու ըլլոյ աւարտաւողովն զահերեց ընարուիլ, և և եաբն աշ նորեն իր աւագան ու ընարած պաշտօնեաներուն զահերեց ըլլու Պաշտօնին ու Շենքին ։

տանէից զահերեց ընտրութիւն ստուգուեցաւ։
— Անցեալ օրեւը մածաբառ թագու հին զրատնիքի
ելուծ տանէլու պատշհեցաւ քահանայի մը, որ ամե-
նասուրբ խորհուրդը հեանդի թօռակի լը տանէլը։
Ըսթիապէս արքունուկան կառքեն վոր թշւա, և
Եղիշ կառքը ընծայեց ամենասարբ խորհրդին եւ մեջ
ապրով ետքեւն սկսաւ երթալ մինչեւ Հիւանդին
առելը, ուր որ վիր երա, և Տրանդին ազգաբարին
ընակարանին մէջ ծունկի վայ խած իւցաւ, մին-
չեւ որ քահանան մերջին ոճմու խորհուրդը և
Քրիստոփ մարտոյ եւ արհան թաշունկը մասակարա-
րեց ։ Եւ պյանձն Տիւանցին՝ ու տոնիր բնակիացը
միմիւնաբանու խօսքեր խօսելին եւոքը առաջ պար-
գիւ ալ տուաւ ու մէկնեցաւ ։ Յոզովարիլը, որն որ
աս միջոցին մէջ խուռան բայլանմէն ամբ եկած ժող-
գուած էր, ուրախացից սրտին մածաբառ թաղու-
հուցն իր մեծապահոն ու համակրոքմիւնը զուցուց։

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

四庫全書

3.2.3. תְּבִיבָה - תְּבִיבָה - תְּבִיבָה - תְּבִיבָה -

b θ w b ρ φ k g n

ու կրթուելէն եաքը
Շաբա զնաց : Հայրը
դժբախտաբար խաղի
մէջ հստարաբհութեան
արկղին միշտաբերեալ
ստոեկն 100 ֆրոնին
կարմցընելուն համաց
ուաշտոնէն մերժուե-
ցաւ : Ան առեն Մի-
քայել հարկադրուցու-
իր թօշակովի իրեն ծը-
նուցն ու մէկ քայլ
պաշեցու : Հարուսակ
ան կը մոածէր, թէ
ինչպէս կրնայ իր մի-
նուկը լաւագանցը-
նէլ, ու 1828ին Շա-
րայէն Պունիս, պա-
նիալուքաք քայլաբը փա-
խու : Հունիկի 1829ին
Ալյանի գեաց, ուր հոն-
տեղաց կուսկալ չի-
սէյին Պաշտ զանիկա
մէծ սիրով ու Ֆրիզն-
կալութեամբ ընդունե-
ցաւ : Հան մինդ տոքի
կեցաւ, կուսկակին որ-
պացն իստալէրէն ու-
վիեցուց ու նիգն ալ մի
եւ նոյն առեն արարե-
րէն ու տաճէկրէն ու-
ժրեցաւ : 1834ին պա-

տանընու պրիմու գնաց ու պատերազմի պաշտօնարա-
նին մէջ դրազի եղաւ, 1838ին հստամբունութով
ոյ յատակը գծագրեց ու փիփարքային ընծորեց,
որն որ զինքը գնայալու անուանեց : Կար հետե-
ւալ տարբի զըրբով Կորիք գնաց Խարահիմ Փա-
շախին դէմ, որ պղոխի բանակով մը թշնամին ու-
նոնի գարկար, որ Շ.քիափ ամբողջ անձնառու եղաւ
ու Ասորիի մէջ եղած եղիքատական կառավարու-
թիւնը վերջացու : Սա յաղթութեան համար ընդ-
հանուր հայոցարքու անուանեցաւ, ու շքանշան
մ'ուա : Ասկէ եարք Տիգրիսի երու վրայ քալչէ,
զգոնք նոյնպէս զգրիկու, ու ասոր համար մէծու-
թիա Առվթանն իրեն աղաւանութեարով զարդարուած
ուոր մը նորից : 1845ին Առնաւուաները զարկա-
ու նուանեց : Աս քաջազործութիւններուն վրայ
սկսաւ նախանձորդներ ունենալով, որոնք նաև վրայ
զանազան յանցունք գնելով, անոնի ըստին որ տերու-
թեան առջեւ անունն ինկաւ ու այսպէս ինքն ալ-
երբ որ յուսացածին համեմատ սպարապէտութեան
սպարհան ընդունեցաւ, ինպից որ պաշանէն հե-
ռանց ու խնդիրքն ալ ընդունելի եղաւ : Ասանկոր
վեց ամիս կառունենուալովի քաշուած, հոնդիսա
կեանք տեղաց, մինչեւ Քիւրտիսուն արաւակուու-
թիւնը, որ առեն մէծափառ Առվթանը զանիկա նորին
պարզունի հանեց ու Քիւրտիսուն գէմ խարբեց, զր-
բունք մէկ ամսունակ մէջ զարկու ու յարթից : Մէ-
ծափառ Առվթանն ասոր համար զանիկա սպարա-
պէտ անուանեց ու պատուաց նշան առուա : 1848ին,
երբ որ Իռուսի բանակը Մոլուարա ու Վալարիա
յառաջ կը քայիր, հօմեր Փաշան զօրաց բանակով
մը Պուրքէ Խուարուեցաւ, ուր անոնի վարունակ եւ
ընթացք ցուցուց, որ Խուարուանի արքունիքը վրան
իրաւու կահ եղաւ ու Նիկողոցու Առուաց կայսեր իրեն
Ա. Անպայի կարգին առջի ասափհանի շքանշանը եւ
մէծափառ Սպաթանը պատուու ոսկի նշան խաւրեց :
Հօմեր Փաշային Պուրքէշ եղած ատենը, ուժո՞
հունկ արացի զօրաց լիչ զօրագիւտը՝ գինը նախակով
յարդորած էր, որ ապստամբ Հանգարացաւոյ ոգնու-
թիւնն ընէ, ու իր բարիկամութեան իրքեւ մէկ ցց
մը, հօմեր Փաշային ոսկի մարակինը (Հանհանչեր)
խաւրու էր : Հօմեր Փաշան՝ Գեմին ասափի պատա-
խան գրեց, արան ապստամբ եւ : — Խորիս ճարտի-
ներդ ձեռքս Հասաւ, ուստի, որուն հետ որ
ննի խաւրեցի նէ, ոն մարդէն պահանջէ նոյն
մարակինը, բաց ես զանիկ, ձեռքս այ հասնելու
ըլքայնն եւ չի ընդունեմք : Աս նախակը ուեմին մա-
րտին եաւ, թղթերուն մէջ գանուած է :

Հայոց զօրապետանի Դանուբի իշխանութեանց մէջ
գործածեցին արդէն լըադրոյս միջազաւը ծանօթ լը-
լաբան, հոս չենք ու վեր երկայն յիշառակել.

շամեր Փաշան կը բառի վերիկերէն, տաճկերէն,
արամերէն, գերմաներէն, բօսալերէն ու զարդիկերէն:
եթ զրելու բաները բոյզը անձամբ կը դրէ, ու ամեն
որ մինչեւ կեօսր ասոնց կը պարագի: Աւսորէն եռ-
քը հասարակօրէն որսի կ'եղէ: Յառաջակցն կինը
տաճիկ մըն էր, ետքը յըն մ'աւաւ, բայց Պուդրէն
առտեղի գերմանացի կին մ'աւաւ: Խմննիս ա-
ռուացի: — Ե՞ր քանի առած է իր քրոջ մէջ որդին,
որն որ հիմոյ Խենքիք ուել կը կազուի ու տաճկական
զարաց մէջ մեծ պաշտօնակալ է:

၁၂၁၃ နှစ်များ နတ်များ

P.

(L. E. P. L. - S. L. N. 104-147)

ՀՐԱՄԱՆ Կը մնայ Լուսառի թվականագործութեան ան-
մասը ստորագրելով, որուն դրաքըն է ամեն կողմաննէ
հայրապետութիւն եւ անոր մերձակաց ահղիրն եկած
թվականը հոգալու բաժնել, ևս պաշտօնարանին գոր-
ծազում թափանց առառուանց ժամեր Եւն կը միախ ու միւ-
շու իրիկուան թը 10 ըստէ անցած կը տեւէ: Ժամեր
Են պաշտօնատերներու բարձրութիւն մը պաշտօնա-
րանը կը գտնուին, տէրութիւնան ամեն կողմերէն շա-
րունակ եկած նաևնիներն ու լրացիրներու քատկ-
ներն ընդունելու, որոնք Լուսառի ու շրջակայ ու-
ղեցը պիտոյ բաժնեւին: Ես միջցիս մէջ ամեն
թափ մէջ, ինչ մը մարզիկ ու աղոյք, նամակի
անուկներուն մէջ զիրուած նամակնենիլը մոդիլիու
կը դրացին: Աս տեսակ նամակի մասուկ 239 հոտ
կայ, որոնց մէջ ժողովուած նամակնենիլը, անմիջապէս
ութիւն զբանուոր զրուենակներու մէջ կը հաւ-
առանին, եւ ասկից մէջ թվականագութեան պաշտօ-
նարանը կը առարին, մաս մը կառքիրով ու մաս
մուլ ձևաւոր աղաքներով, որոնք թվականագութեան
մասէ կը կազմուին: Աս բայց կառքերը ծին կը հա-
նանի, եւ աղոյք է ու մէջ ժողով մէջ շահուածու

Այս առաջնորդը, եթե որ գլուխոք գրատենեակը
ծակուածը լ քննուին ու կարդի գրուին :

մը, որոն վրայ ամեն մէկ կայսրան համեմշրւն եւ
անիկից ելլցուն ժամանակը նշանակուած է : Կասկ-
ները սեղանի վրայ կը դրուին, ուր 12 պաշտօնա-
ռէր կը սկսին քահաները զնիքները քննել, վեր-
ջը նաև նաև նաև ուղարկնի վրայ կը պարզեն ու քահ-
աները ազէ կ մը կը թուժվեն, որպէս զի մէջ բան մը
չնայ, ինչու որ ամեն մէկ մոցուած նամակի համոր
պաշտօնատեներուն վրայ կէս թադակիր տաղանք
առջևաւած է : Վերջէն ամեն մէկ քահաներուն
հետ բերուած թղթինը կը քննեն, թէ արդեօք
յանձնուած նամակները անոր մէջ կամ, թէ չէ . և
ու գործք ուրիշ պաշտօնատերի մը կը յանձնուի
օրն որ քննելին վերջը անօր վրայ ընկալուկի մը կը
կպցընէ : Կաև վճարուած նամակները թղթամեր-
նելուն բերած անձնն մէջ նշանակուած թույն
հետ կը բազգաւուին : Կակից եազը, նամակներուն
մէջէն զաւանելու ու զրոխ երկիրները երթափքները
կը զատեն, զրոնք ուրիշ սրահն մը մէջ զաւ պաշ-
տօնատեր մը կարգի կը զնէ : Բայ ասկից խոշտ
նամակներն ու ծրաբները կը զատեն եւ, ուրիշ զատ
ու զանի մը վրայ կը զննէ :

Վոկից եազը մինակ վճարուած նամակները չվճա-
րուածներէն զատելու գործողութիւնը կը մնայ : Ես
երկու կարգ կամ անսակ նամակները զատ զատ
պաշտօնատեներուն կը բաժնուին, որոնց նոյն նա-
մակները թաղկրու թույն համեմու, ըստն քաղ-
քին վերսպերեալները 11 խորչերու, իսկ շրջակայ
տեղեաց վերաբերեալները 6 խորչերու մէջ կը
տեղաւորեն : Առուք աս նամակները կը հնգին, վճա-
րուած կամ չլին չլին պարուած ըլլութին նշանակող զատ
զատ կնքու : Վան մէկ փենի պիտօնէ (Եաչին) ու-
նեցող նամակներն աս կնքցն հարկաւորութիւն
չունին : Վոկից եաւ ամեն նամակներն ալ ուրիշ
ան զանի մը վրայ կը տարուին, ուր կրկնն անբար կը
կնքուին, մէյ մը փենի պիտօնէ թիջելու համար,
եւ մէյ մ'ալ նամակն համելցուն թուահանն ու
ժամը ուղարկու համար :

Ц. о. գործողութեան և ամսակիցները թղթա-
տաբներու պահու կը առարտին, ուր չե թէ մինակ
փալցներու, պղ եւ առաներու թուերուն կարդա-
կը բաժնութիւն: Աս զգացողութեան մէկ մասը թաղին
թղթաւոր պաշտօնապահներուն մ.ջ կը կատարուի:
Թղթատաբները շաբաթը 20—25 շեմինկ թոշակ
ունին: ամեն օր 9—10 ժամ կը գործեն: իրենց ա-
մեն օրունի ընելու շրջանը վայսեց վայ գնելով ծ—ծ
գերբանական մըն է:

Հ ըսակայ տեղուաց նամակները համբաներու կար-
տաւ կը բաժնուին, ու կացիէ եւ կամ կոտուէ քսակ-
ներու մէջ կը լիցուին: Թղթատապահներն երթալիքն
որդեք բուդէ յառաջ իրենց համար որոշուած քսակ-
ները բունած կը կենուն եւ արիչ պաշտօնատեալը
ու գան քսունիչը կը դոցեն ու կը կիցին, ասկէց
ուղարք թղթատապահը կ'երթան և իրենց կարքին եւ
ամ իրենց ձիուն վայ կը բեռնաւորին: Կար եւ
ուաջ ձիաւոր մանուկ լսուածները համբայ կ'ելլին,
այսէն կարքերը, և մէջ գիւղութեամբ ու արա-
ւութեամբ բազմանարդ ճամփաներու մէջն կը
կոին յառաջ երթալ: Ով որ լուսուն զտնուած է,
նշշուշանաւ ան ողբուիկ կարմիր երկանի կառքե-
լը, և ան ողբուիկ ձիավագաններն իրենց խորը ձիե-

ուն վրայ տեսած է, որոնք քաղը ին մշցն մեծ
շահկով ու վազգոնի թրթ կանցնի կ'իրթեա: Վանց
ամսոր գրեթե է 150 ժի կը դործածաւ: Ազգատար
անունները տառաձին ցի զ մեն են, որոնք շատ քիչ
են ձիքն կ'ընտան, եւ լիտալու այ որ ը լաւն ամե-
րիկն շնն վասար: Վասպիսի թշոթատար ապա մահը
եւ մէկը տեսած չէ, կ'ըստ Անգլիացի ժամանա-
գիր մը, եւ ուրիշ հեղինակ մ'ալ առանկ տղու-
շ վրայ յիշատակութիւն կ'ընէ, որն որ իր տուսու-
րիու տարիեկան հասակեն վեր ու պաշաճն մ'ըն-
եւ: շարտերուն վեց օրը առառւանց ժամը 7/4 էն
նշեւ իրեկուան ժամը 7/2, 7 գերմանական մորթ
ամբոյ կ'ընէ ձիռ վրայ: Առ այլց տեսն մէկը թա-
ռ հայ ծննդեան վր, զվարկ մը, տեսակ մը
որդիր ցիւնա ու կապայտ բաճկոն մը դարդեւ
առանու:

որում մ'ալ կայ, որուն վկոյ զեռ շատահանք, այս
նըն ան նամակներուն համար, որոնց հաջէն ան-
ովիտեսովիք կոմ անդուժանելիք են: Աս նամակները
կըսր բառով նշանակուած խորչի մէջ կը ձգուին,
ձողվուած նամակներու բացմանը եամ մէջ կրեթէ
առանին մէկը խրկառած քաղցին անոնցը շանի:
Մինակ մէկ օրուան մէջ 1-ինունի դիմուաօր թվապա-
տուում եան պաշտամանը 3559 նամակ կու կայ,
որոնց վկոյ պարզապէս Լուսուս գրուած է, առանց
ուշը նշանակելու: Եւ պաշտօնուածէրը այնուիս հմտու-
թեամբ ու խամբով հոգ սփռնո՞ր տակի, որ առ ամէն
նամակների իրենց որոշեալ անզը խաւ բուին: Աս առ-
ամէ, ըստու տէ զե նշանակուած, նամակները հասա-
ակօրէն իրաք վաճառականներուն են, որոնք ցոյց
ընթերու համար, իրենց նամակներուն մինակ հա-
յէն գրել կու տան, իրբու թէ պագէն աշխարհա-
առաօսի անձնութենք ըլլան, ինչպէս Ուոթշիլ եւ
կամ Պէրինի եղապարհոր:

Ղարդացւելու բանի ը կարգավոր կամ լուծե-
ու պաշտոնը մասնաւոր ընթացուած պաշտմատերի
իր յանձնաւու է, որն որ Կըսը մարդու կ անսանուի :
Եր պատիկ սեղամին քոյ առ տեսակ նամակները կը
հայրուին : Եւ առ մարզոց երկայնաժամանակնեալ փոր-
ուակ ու քանի մը բառ գիրքներու միջնորդութեամբ
անահեներուն հասցէները կը լուծէ ու կը կարգաւ :
Հաց եր գրասենեակին քոյ ուրիշ գրասենեակ
ու ալ կը մատեալ նամակներուն, համար : Առու ալ
ամանկ կը հաշուն անուք, լարնեց կըս մարդոց չը
լուսած լուծել, կամ անուք, որոնց տէրը չէ գնանուած
ունի թէ չէ ուղած առուք, և կամ անուք, որոնք
որ ամեննեւնին հասց չունին : 1848ին Ակդիստի
ու կրթանապի մէջ առ տեսակ նամակներուն թիւ
ը 1,476,456ի հասած եր, առնց 10,792 հասց
21,549 միա գումարի արժեք կը բովանդակեն :
Որիու առաւուն մէջ առանց հասցէի թվականուրու-
թեան պաշտօնարանն եկող նամակներու մէջ 10,000
իրա գումար կար : Առ նամակներէն առէն մէկը իր
էց չորս 1500 միա թվականուրութեան : Բաց
ու տեսակ անընդունելի պանցաւութիւն կամ անհո-
տ թիւն Ակդիստի մէջ չի գիտեսիր :

Հիմակ արիշ, քանի մը տա անձնն բաներու վրա
առնեք, որնց թղթատարութեան նորոգութիւնը
պահանջաւ եղած է: Արդիւտեւ թղթատարութեան
աշխատավոր տակն մէկ ծրաբն 16 ունի կշիռ ո-
ղած է, անոր համար երբեմն առ համանույթ զանա-
ան բաներու ալ կը ծառացեցընեն: Զօր օրինակ
անդապայի կամաց նենան անդամ մը Վանոսն երկու
առ գեղջամիկ ինչ ըստն խարսու եցու, թղթատարքն
ունենալով որ զգուշութեամբ սանի: ուրիշ անդամ
ու Մէնցիւթիւն լընան հագար մը, թուշոն մը ու
հասոր տեսակ ուրիշ խմբեցէն խարսուցա: Են-
ամ մը մէկ օրուան մէջ 31 համ նամակ եկաւ, ու
անց տակն մէկուն մէջ մէկ կառը կարկանդակ
ար, արիշ անդամ մայլ պարզամատ (առնեն) մը
կաւ, բաց, քանի մինուն հասցեն լցուած է Կանոնը
ու, առնեն առնեն նաեւ օճառ, ձակ, տունկ, խա-
լ, տապիսած բազ, վարունկ, երկու յահճապակիք
աւաեմ, անդամաղմութեան գործիքներ, ազդուկ,
ուսուդ, իջուն ատքնամակ, ուղ մասնուկ եւ ասուց
ինչ լամակար բաներ իրեւն նամակ խա-

Հակ ստակ խաւրելը, նողինու Հիւլին ըրած թշր-
մատրութեան նորորութեամբը շատ ընդարձա-
սիթին առած է: 1833ին առ մասին վերաբերեալ
աշխատաբանը երեք պաշտօնատեր կը հոգացին, որն
հիմքեա բոլոր աերութեան համար զրածունեակի
մուսած է, որուն գործ ականչերուն թիւը 14,487
համեր: 1830ին առջե երեք ամիսները, թշրմա-
տրութիւնը մինակ ընդլիւսի համար 1,830,907 գ.
թերին բերած էր առանց հաշուեց ան հասլիամ
ուբը, որն որ ամէն որ կոնսուն կու գոյ, որն որ
սրբն 100 միջնորդի կրնաց համենի: Այդուն յարտի
որ անող դիմական թշրմատրութիւնը, սատիին նկատ-
մի նոր հարգ մը պրոտ է: այս նույն բնք խարել-
լու ած առակը կը միմարտ ան նարդուն, որուն որ
անի խուրուի, առած ստակը մէկ ականչ որին

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՐԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՅԻ ՀԱՇՎԱՅԻ ՀԱՇՎԱՅԻ

1854-21-18-1861-18-5-0-031>18-23-6-(24)7-135-8-126-9-137-11-129

Ліквідатори	100 фунтів	Фр.	арб.	Франц.	103	103	—	—	102½	2 кг	арбітат	Франц.
Ліквідатори	100 фунтів	арбітат	Франц.	»	126½	126½	—	—	127½	2 кг	»	»
Ліквідатори	300 фунтів	арбітат	Франц.	»	121	121	—	—	119	2 кг	»	»
Ліквідатори	1 фунт	арбітат	Франц.	»	12,7	12,10	12,5	—	11,52	3 кг	»	»
Ліквідатори	100 фунтів	арбітат	Франц.	»	92½	92½	92	—	90½	2 кг	»	»
Ліквідатори	300 фунтів	арбітат	Франц.	»	—	—	—	—	—	2 кг	»	»
Ліквідатори	300 фунтів	арбітат	Франц.	»	123	123	123	—	122	2 кг	»	»
Ліквідатори	300 фунтів	арбітат	Франц.	»	108	106½	111½	—	104	2 кг	»	»
Ліквідатори	100 фунтів	арбітат	Франц.	»	125½	125½	124½	—	123½	3 кг	»	»
Ліквідатори	1 арб.	арбітат	Франц.	»	231	231	231	—	231	31 кг	»	»
Ліквідатори	1 арб.	арбітат	Франц.	»	224	224	224	—	224	31 кг	»	»
Ліквідатори	1 арб.	арбітат	Франц.	»	30½	31½	31½	—	29½	30 кг	»	»